

DE || BELLARIIS || Quae Traghmata Graeci || Propositiones aliquot || Medicinae studiosis in Academiae || Rostochiana exercitij gratia || exhibitae || à || D. PETRO PAAW.|| quas defendet || MATTHAEVS MOLLER || Hamburgensis.|| Mense Martio.||

Rostock: Möllemann, Stephan, 1588

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1789432677>

Druck Freier Zugang

P. Paaw. 12
R. U. med. 1588.

DE
BELLARIIS

Quæ *Τεχνήματα* Græci

Propositiones aliquot

Medicinæ studiosis in Academia

Rostochiana exercitij gratia

exhibita

a

D. PETRO PAAW.

quas defendet

MATTHÆVS MOLLER

Hamburgensis.

Mense Marcio.

die 30. Jan. 7. mat.

ROSTOCHII

Typis Myliandrinis.

CIO IO XIIC.

RU med. 1588 Paaw, Pieter 12

BELLARIS

ROSTOCK
1789

DE BELLARIIS.

Propositio I.

Ractationi de lacte, commodè hæc de bellarijs succedit, quum multa ex ijs è lacte conflentur.

2. Omnia illa quæ aut secundis mensis, aut post finitam cœnam apponebantur in conuiujs, magis ad gulam irritandam quam ad famem sedandam vocabant *ραγήματα* veteres Græci, Latini bellaria: Annotat hoc inter alios Agellius lib. 13. noct. Attic. cap. 11. vbi quoq; vina dulciora in Comœdijs antiquioribus sub bellarijs comprehendi asserit.

3. Reperiuntur tamen tam apud Græcos quàm Latinos alia multa nomina, quibus hæ ganeatæ ciborum delitiæ exprimuntur: vt sunt *πίσματα*, *ἐπιδορπίσματα*, *μεταδορπα*, *ἐπιφορήματα*, *ἐπιτραπέσματα*, *ιχάδες*, *ἰσορέιματα*, *καμματίδες*: Latinis Cupediæ, Scimenta, Mattea, Mensæ secundæ &c. quamuis *ιχάδες* ppriè ad ficus aridas pertineant, licet interdum pro Bellarijs accipiantur. Sic & *καμματίδες* Bellaria quandoq; propriè tamen folia lauri, in quibus placentæ inuoluebantur. *ἰσορέιματα* autem (quæ & *καπαχύματα*) propriè sunt bellaria arida, non quæ mensis imponuntur, sed quibus seruatorum nuper emptorum (sive vt aliqui manumissorum) aut nouæ nuptæ caput perfundebatur; quamuis interdum & Hæmation seu sanguinem hædi cibo concinnatum, *ἰσορέιματα* vocent græci, vt annotat Rhod, lib, 13, cap. 26.

ιχάδες.

καμματίδες.

ἰσορέιματα.

Hæmation.

A 2 .

Nos

4. Nos hæc omnia *Tragematum & Bellariorum* nomine comprehendentes, dicimus cum Gal. lib. 1. de aliment: facult: cap. de Canab. sem.) *τραγίματα* Græcis, *Bellaría* latinis dici, quæcunq; finita coena voluptatis inter bibendum excitandæ gratiæ apponuntur: hæc autem duplicia sunt, alia *Itria*, alia *Placentæ* vocantur.
- Tragemata.* *Itria.* 5. *Itria* quod delicato sapore ventrem impleant fortè dicta: *Ιτρον* enim græcis abdomen: seu ab *ἴτρον* *Sumenalia*, hinc enim *Sumenalia* latinis vocari *Itria*, vult *Rhodiginus*. *Itrion* quidam vocant; *pemmatium* ex melle & sesamo cõflatum. Verum farinam triticeam, aliaq; etiam ingressa, patet ex *Oribasio*. 4. *colect. medic. cap. 7.*
- Rhyemata.* 6. *Diuiduntur Itria in Rhyemata & Lagana.* *Ρυήματα* præstantius *Itrij* genus, componitur ex farina, aqua, & melle; hoc ferè modo: *Farinæ siliginæ* affunditur aqua, (hodie lac) inter subigendum adijcitur mellis certa portio: hæc tamdiu inanibus versantur, donec egregiè sibi inuicem permixta sint, & in consistentem massam redacta: hæc rude fustè tereti premitur, & in tenues membranas explanatur, quæ dein manibus in laminas quasdam conceptim dissectæ, & in multas plicas conuolutæ nil nisi elixantur: elixæ adhuc feruidæ oblinuntur oleo (commodius hodie butyro) vt *Hetta* inducatur. Hodie vt plurimum oua adduntur, quæ & gratiam saporis, & elegantiam coloris illis conciliant.
- Lagana.* 7. *Λάγανον* secunda est *Itrij* species, & deterior. Constabat vt plurimum ex farina & aqua (quamuis interdum loco aquæ lacte utebantur, vt patet ex *Actio tetr. 1. serm. 2. cap. 97.*) quibus interdum piper,

CRO-

crocum, & cinnamomum adspergebant, quantū & mel illis additum, vti annotat Gal: 1. de alimentorum fac. Ifid. lib. 20. orig. cap. 2. Laganum vocat, latum & tenuem panem, qui primum in aqua, postea in oleo frigeatur. Diocles apud Athenæum facit mentionem lagani, quod *ἀπλωρακίδα* vocat, quod postq̄ coctum esset, ignitis carbonibus imponebatur, vt ita durius redditum, in diuturniores vsus seruari possit. Huic simile videri possit pematium, quod hodie ex farina, butyro, ouis, & saccharo inter se mistis conficitur, coquiturq̄ duplici ferro, ad id aptato, quoad duriolem & friabiliorem consistentiam acquirat. Iunius Horatij crustulum esse existimat.

ἀπλωρακίδα

Crustulum.

8. Tām *ροήματα* autem quam lagana, pro diuersitate materiæ, ex qua constant, alimenti bonitatem mutant. Galenus 1. de aliment. fac. multum commendat mellis additionem. ante omnia farina, lac, oua aliq̄ ingredientia vitiosa non sint oportet. Sic & ad bonitatem nō parum addit diligens coctio, ne cruditas & crassities aliqua relicta concoctionis difficultatem, tum & obstructionem pariant.

9. Altera bellariorum classe constitui placentas, quas aliqui sic dictas volunt, quod nobis placeant: vel quod veteres ijs Deos placare soleant: rectius meo iudicio à græco verbo, illi enim *πλακῆς* vocitant, & *φιλοπλακῆς* eos, qui placentis delectarentur. Putat Iulius Alexandrinus Liba recte dici, quod Latinum est, habet enim Virgilius Adorea liba.

Placentæ.

Liba.

10. Diogenes Placentam vocauit herē ac concinnē factum panem ineptum, quamuis non omnia

A; . reci-

recipiat quæ panis, interdum enim multò plura & alia quàm panem ingredientur: ita vt de materia placentarum certi quid determinari vix possit. Verum plerarumq; omnium solidam substantiam fuisse farinam constat, cui nunc lac, nunc mel, vinum, oleum, adipem altaq; liquidiora addebant, ad missionem.

9. Coctio autem hoc ferè modo fiebat. Farinam aqua madefaciebant, hinc aut vinum, mel, aut oleum, caseum quoq; interdum aut casei succu &c. addebant, & in sartagine coniscentes, igni imponebant, versantes in omnem partem, qua sartagine fundum præcipuè massa tangebatur, ne adustionem incurreret, idq; tamdiu donec & crusta in ambitu cingerentur & mediocriter percocta essent.

12. Hocq; generaliter placenta dicebatur, quæ pro diuersitate materiæ additæ, nomen adipiscebatur. Ita quæ ex farina triticea & melle constabant, *μελιθούται* dicebantur, ex vino *οινοῦται*; ex vino dulci *γλυκίται*. Sic quæ ex adipe & melle, *σαπίτης* vocabantur: ex caseo & oleo *νάυται*. Ita *καπάρειον* vocat Oribas. 3. Synops. placentulam ex simila, scammonæ, pipere, melle &c. constantem, qua ad aluum deiciendam vitur. Sic Gal. cap. 4. lib. de cib. bon. & mal. succ. dicit quasdam ex lacte & caseo confectas: quasdam ex simila & lacte.

13. Sed omnium pro diuersitate materiæ nomina recensere, nimis longum foret: qui volet, legat Athen. lib. 14. Rhodigin. lib. 9. cap. 16. Adr. Turneb. lib. 23. aduers. cap. 10. vbi multarum nomina recensentur. Polentæ, Mazæ, Pultis, Pulmentorum &c. hic nullam faciemus mentionem, quod edulia

edulia fami sedandæ excogitata, & quoq; ad panificia plurima pertineant. Itaq; hæc in tractationem de panibus reijcio.

14. Diuisio hæc bellariorum etiam nostris hodiernis competere posset, nisi hisce non contenta lasciuia quorundam gula, multa excogitaret indies, quæ apposita magis oculos quam ventrem accumbentium pascunt: vt sunt omnia illa artificiosa saccharata, quæ in Bancketis (vti vocant) apposita intueri licet, attingere non licet, tum quoque longè accersita peregrina edulia, quæ Hispania aut India mittit, vel eo nomine solo accepta, & nostris, (quamuis sæpe ne comparanda quidem) magis grata. Communiter tamen bellaria nostra constituunt omnis generis fructus horæi, mala mustea, arantia, cirea, cydonia, punica: pyra amerina, dolobelliana, regia &c. pruna, cerasa, nuces castaneæ, mespila, carica, dactyli, vua, vua passa. Tum vel imprimis omnis generis aromata saccharo in crustata, quæ si quis hypotrimmata vocare velit, per me licet: nec non cydoneorum carnes saccharo conditæ, Marmelades vocitant. nec Rhyematum, Iaganorum, placentarum copia deest. & apud delicatiores Pemmatium illud ex saccharo, amygdalisq; dulcibus confectum, panem martinum vocant, aliq; innumera, quæ coquorum industria excogitat, ideoq; ab ijs vniciq; petenda relinquimus.

15. Nos hoc addimus eos, qui multum bellarijs hisce varijs dediti sunt, etiam facile morbos incurrere, secundum dictum illud Diogeni adscriptum.

Martinum

scriptum. Sicuti in ijs ædibus, vbi multi & varij cibi, magnus reperitur murium numerus: Ita corpus multa & varia ingurgitans, morbos facillè incurrit.

Questio Coronidis loco adjecta.

Cur homo diuersitate alimentorum delectetur: reliqua autem animantia aut vno aliquo, aut certè paucioribus contenta sint?

An quod omnia nascentia propter hominem creata, humanis vsibus destinentur?

An quamuis homo inter cætera animantia sit temperatissimus, nihilominus magna reperiatur temperamentorum diuersitas?

**VNA GVLA OMNIYM FERRE MOR-
BORVM EST MATER.**

4. Nos hæc omnia Tragematum & Bellariorum nomine comprehendentes, dicimus cum Gal. lib. 1. de aliment: facult: cap. de Canab. sem.) *τραγίματα* Græcis, Bellaria latinis dici, quæcunq; finita cœna voluptatis inter bibendum excitandæ gratia apponuntur: hæc autem duplicia sunt, alia Itria, alia Placentæ vocantur.

Itria quod delicato sapore ventrem impleant dicitur: *Ιτρον* enim græcis abdomen: seu ab *ἵτρον*, hinc enim Sumenalia latinis vocari Itria, *θωδίνος*. Itrion quidam vocant; pemma- *νι* & *σεσάμο* cõflatum. Verum farinam *νι* etiam ingressa, patet ex Oribasio. 7. cap. 7.

Rhyemata. *Ρυήματα* Itria in Rhyemata & Lagana. Itrij genus, componitur ex farina, hoc ferè modo: Farinæ siliginæ ad hodie lac) inter subigendum adijcitur *νι*; hæc tandiu manibus versantur, *νι* inuicem permista sint, & in consisten- facta: hæc rude fuste ue tereti premitur. membranas explana- tur, quæ dein ma- quaedam concer- ptim disiectæ, & in- uolutæ nil nisi elixantur: elixæ ad- inuntur oleo (commodius hodie bu- inducatur. Hodie vt plurimum oua ad- gratiam saporis, & elegantiam coloris.

Lagana. 7. *Λάγανον* secunda est Itria. Consistat vt plurimum ex farina interdum loco aque lacte utebantur, tio tetr. 7. ferm. 2. cap. 97.) quibus in-